

**VISOKA POSLOVNA ŠKOLA
STRUKOVNIH STUDIJA
ČAČAK**

MASTER RAD

Pojave Sentelekijevog kulta

Mentor: _____
Profesor: _____

Student: _____
Br.Indeksa: _____

Mesto, mesec, godina

UTASI CSABA

A SZENTELEKY-KULTUSZ JELENSÉGEI

The Phenomena of the Szenteleky Cult

Szenteleky Kornél (1893–1933), a vajdasági magyar irodalom megalapozójának alakja és műve körül képződött kultusznak három hulláma különböztethető meg. Az első közvetlenül a halála után alakult ki, amikor is a kultuszképződés törvényszerűségei szerint mártírrá, csaknem szentté transzformálódott a közgondolkodásban. A második hullám a harmincas évek végén kapott erőre, amikor a Budapestről hazatért Herceg János cikkek és esszék egész sorában mutatott a Szenteleky-örökségre, anélkül azonban, hogy az elmélyültebb elemzés eszközeivel megkísérelte volna újraértelmezni mesterét. A harmadik hullám a hetvenes évek elején vette kezdetét, s már nem annyira irodalmi, hanem inkább művelődéstörténeti karakterű.

Kulcszavak:

Szenteleky Kornél, kultusz, fázisok

Szenteleky Kornél szinte predesztinálva volt arra, hogy munkássága, szerepvállalása nyomán még életében meginduljon a kultuszképződés, hiszen az alatt a bő tíz esztendő alatt, amíg irodalmunk munkása lehetett, megújulón meglepetések kísérték pályáját. Meglepő volt már az, ahogyan a pesti kezdemények után az irodalomhoz visszatért. A kézírathiánnyal küszködő *Bács-megyei Napló* 1921 telén újraközli egy korábbi, eredetileg *A Hét*-ben publikált tárcáját, mire Szivác „szerb nevű orvosa” felfedi kilétét, s gyorsan kitudódik, hogy Kiss József lapjának „kedvelt dolgozótársáról” van szó, akinek annak idején regénye jelent meg Pesten.¹ Meglepő volt továbbá, ahogyan a vajdasági magyar irodalom megszervezésének időszerű kérdését tárgyalta 1927 elején. Mint ismeretes, nemcsak dilemmákat fogalmazott meg, hanem szélső pontokig merészkedve azt bizonygatta, hogy hagyományaink egyáltalán nincsenek, s mivel a „vajdasági lélek éppoly sivár és szürke, mint a táj, amelyen él”, erre felénk „még kunyhója sincs a szépségnek”. Ne legyen tehát „vajdasági irodalom”, hanem írók a Vajdaságban, akik mit sem törődnek a couleur locale meg a „sajátos vajdasági lélek” megragadásának követelményével.² Még meglepőbb volt azonban, hogy alig néhány év után szemlélete gyökeresen megváltozott. Amit 1927-ben még szenvedélyesen tagadott, arról most már nem kisebb elfogultsággal afirmatíván beszélt, s miközben az irodalom-

szervezés és folyóiratszerkesztés feladatait is vállalta, műkedvelők kézíratainak kásahegyén rágta át magát. Ha 1927-ben még fennen hirdette, hogy a vajdasági írónak, még ha elkallódik is, „egyéni utakat” kell taposnia, most már azt hangoztatta, hogy „közösségi” irodalomra van szükség, amelynek létrehozását csakis földünk és népünk lelkének megismerése teszi lehetővé. Szentelekynek ez a radikális fordulata a *megvilágosodás* élményével ajándékozta meg az írók és írogatók egy részét, annál inkább, mert olvasottság tekintetében messze fölöttük állt, emellett pedig mindenki tudta, hogy a levelek százait szétküldő író a halál árnyékában vállalja a próbára tevő, nemegyszer reménytelennek látszó szervező munkát.

Nem véletlen hát, hogy irodalmi vezérként, vajdasági Kazinczyként kezdték tisztelni, s amikor meghalt, vezérnek kijáró kegyelettel is kívánták megörökíteni emlékét. Kara Mihály elkészítette halotti maszkját, ami az európai tradíció szerint csak az igazán nagyoknak jár ki. „Ha nem láttunk még halotti maszkot, akkor is értjük, miért használják írók, költők egy-egy művükben ezt a komor és ünnepélyes szóösszetételt metaforaként. Tisztelgés és kegyelet az embernek, emlékezés és emlék állítása a szellemnek” – írja Kovács Ida³, s természetesen Szenteleky halotti maszkját is hasonló intenció teremtette meg: megállítani az időt, mielőtt az anyagon a bomlasztás műveletét elvégezhetné.

Ennél azonban jóval fontosabb, hogy a *Kalangya* új szerkesztői: Szirmai Károly, Radó Imre és Kende Ferenc már 1933 októberében emlékszámot adnak ki, amelyben több mint húsz író, költő és közéleti ember hallatja szavát. A nekrológok érthető módon egytől egyig Szenteleky nagyságát emelik ki, de ezen túlmenően olyan ismérveket is felmutatnak, amelyek félreérthetetlenül a kultusz megalapozását voltak hivatottak elősegíteni. A legprofánabb közülük a *szóvirágok alkalmazása*. A nyelvi egzaltáció eszközeit egyébként is kedvelő Kristály István pl., nyilván páratlanul súlyosnak véelve mondandóját, így minősíti Szenteleky művét: „Az ő tette valóban gazdag örökség. Ember-szándékú értelem az ész bizalmatlan, hűvös kifosztó-ívű hídján és rálépő indulás a magát-választó álmok teret és időt gomolyító magasabb valóság testetlen bizonyosságain.” A *hipertrófia* úgyszintén a kultuszépítés ügyét szolgálja itt. A már idézett Kristály István „legvalóbb-ember”-nek nevezi Szentelekyt, ki „Minden munkájában teljes-egész.” Draskóczy Ede úgy találja, hogy minden, amihez nyúlt, „légiesen fölemelkedett tiszta magasságokba”, Stern Lázár pedig a jövő emberiségének „szerepny alapkö-lerakóját” látja benne. Az efféle szuperlatívuszok mellett a *pótolhatatlanság* gondolata is intenzíven jelen van a nekrológokban. „Minél teljesebb, minél tökéletesebb Szenteleky Kornél műve, annál aggodalmasabban tolul lelkünk elé a nagy kérdés: ki lép méltóan örökébe?” – tűnődik el Várady Imre, Batta Péter pedig definitíve tudni véli, hogy a halál okozta

úr áthidalhatatlan: „Azért nagy és végtelen a mi fájdalmunk, mert nem tudjuk, ki veszi fel az elejtett tollat, s ki tűzi mellére a hullott tulipánt? (...) Hiába nézünk körül kétségbeesve, tanácstalanul, kutató szemmel, megnyugtató felelet, biztató szó nem érkezik.” A kultuszképző eszközök közül azonban talán mégis Szenteleky *áldozat voltának* nyomatékosítása a legszembeeszkőbb. Félreértés ne essék, az emlékezők nem a mostoha társadalmi-politikai körülmények, a még mostohább vajdasági irodalmi állapotok vagy a korai halált okozó betegség áldozataként láttatják Szentelekyt, hanem, a képletet mintegy megfordítva, önmagukban keresik áldozatiságának okát. „Vezérnek voltál száműzve, és senkinek sem jutott eszébe, hogy te is költő vagy” – fakad ki Draskóczy Ede, amit, tőle nyilván függetlenül, Deák Leó így mond tovább: „Odaállítottuk őt: odakötöttük őt a jugoszláviai magyar irodalom piedesztáljára, pedig a Parnasszuson volt a helye.” A száműzés és odakötözés motívuma, ha távolról is, Jézus felé mutat, s ez a benyomás Gergely Boriska *Az édesanya* című emlékkversének explicit beszéde nyomán nyilvánvalóvá is válik. A vers záradéka ugyanis kiemeli, hogy Szenteleky csakis akkor lehet a mienk örökre, „ha szellemét, hitét, igazát nemcsak önmagunkban / őrizzük meg, / ha bevetjük vele tájunk minden ugarát / s aratásunk kalászkoszorúját / Keresztjére fonjuk, / melyet érettünk viselt”.

Szenteleky tehát a kultuszképződés ismert törvényszerűségei szerint olyan mártírrá, csaknem szentté transzformálódik a közgondolkodásban, akinek kezdeményeit és cselekedeteit nem szabad elemző vizsgálódás tárgyává tenni, hiszen mindaz, ami a kultusz masszív egységét megbontaná, jóvátehetetlen vétségnek számítana. Érthető hát, hogy amikor 1935-ben Kisbéry János Szirmai Károly szerkesztői elveit és gyakorlatát veszi célba, a kultusz erejében bízva elsőként épp azt lobbantja szemére, hogy letért Szenteleky útjáról. Ez a vád, ha bizonyítható lett volna, egészen biztosan az emlékezetes árulók társaságában jelölte volna ki Szirmai Károly helyét.⁴

A Szenteleky körül kialakult kultusz azonban mégsem válhatott produktívá. A *Kalangya* emlékszámban Avérny István felvetette a gondolatot, hogy jó volna mielőbb összegyűjteni Szenteleky közérdekű leveleit, amelyek az utóbbi tizenhárom év és a „magyar élni akarás küzdelmének” nélkülözhetetlen dokumentumai, Kristály István pedig, úgyszintén a levelek összegyűjtését és kiadását szorgalmazva, éppenséggel úgy vélte, hogy a levelek révén „hitet tevő új Mikes Kelemennel gazdagodna nyelvünk”. Az ötlet megvalósítására azonban, legalábbis átmenetileg, nem került sor, mint ahogy Szenteleky műveinek egybegyűjtésére és kiadására sem. 1934-ben megalakították ugyan a Szenteleky Kornél Irodalmi és Művészeti Társaságot, ez azonban, még mielőtt „szélesebb körű munkásságot fejthetett volna ki, megszűnt”. Másodszor 1937 nyarán próbálkoztak megalapításával, ám a „szép elképzelés ezúttal sem mutatkozott működőképesnek”.⁵ Talán csak

egyetlen olyan ismétlődő eseményt tarthatunk számon, amely közvetlenül a kultuszban gyökerezett. Az írók egy csoportja ugyanis Szenteleky halálának évfordulóján rendszerint ellátogatott Szivácra. Ezeknek az összejöveteleknek nyilván súlyuk, hangulatuk lehetett, de irodalmunk kibontakozásának ügyéhez, mint Herceg Jánostól tudjuk, nemigen járultak hozzá: „Az alkalomhoz illően sötét ruhába öltöztek, de hol volt már lelküknek ‘barna gyásza’? Vidámak voltak, tele tervekkel, s örültek, hogy találkoztak egymással. Az írás ezen a tájon pusztába kiáltott szó maradt, az író hiába próbálta felfogni szavai visszhangját, a közöny mindent lefojtott, elborított. Legalább egymástól várták a biztatást, a bátorítást, a kritikát, s ilyenkor, a sziváci temetőbe menet, mindenről szót válthattak egymással, ami az irodalommal tartott kapcsolatot. Merész álmok, nagy elhatározások születtek ezeken a napokon. Voltak olyanok, akik itt ismerték fel igazi útjukat, voltak, akik itt találták meg a hangjukat, volt olyan, aki Szivácon tett fogadalmat arra nézve, hogy lemond a szabad versről, és megpróbálja kötött formában kifejezni magát. S közben bort ittak, és halpaprikást ebédelték, s borízú kántorhangján egyik társuk dalolni is kezdett a vendéglátó házigazda öreg harmóniuma fölött, míg egy csendes szavú elbeszélő bólogatva szívta szivarját, s két népdal szünetében azzal fordult szomszédjához: – Te ismered Pannit, ugye? Elveszem feleségül.”⁶

A Szenteleky-kultusz második hulláma 1938-ban kezdett erősödni, amikor Herceg János három évi távollét után hazatért. Az európai távlatokban gondolkodó, eszmeileg a baloldali erőkkel rokonszenvező Herceg János, mint ismeretes, a harmincas évek derekán úgy döntött, hogy elhagyja a vajdasági irodalmat, ezt a „szánalmas vidéki cirkusz”-t⁷, s egy olyan környezetben próbálja kibontani tehetségét, ahol méltó társakra találhat. 1936 januárjában Budapestre költözött, ott azonban csakhamar talajvesztettnek érezte magát. Ráeszmélt, hogy rossz irányban, odakinn kereste a kiutat, holott előbb a bensőjében kellett volna rendet teremteni. Így aztán európai méreteken gondolkodó jövőáhitása fokozatosan leépült, s a tájközpontú eszmélkedésnek adta át helyét. Hazatérte után úgy látott munkához ismét, akárha hosszú éveket fecsért volna el jóvátehetetlenül. „Én, amikor nemrég, három évi távollét után hazatértem, mint aki új földre lép, előlről kezdtem az ismerkedést tájjal és emlékekkel, de nosztalgiám tüzébe már rendszer szólt bele” – vallotta meg⁸, s egymás után közzétett esszéiben, programadó cikkeiben épp ennek a szorosan Szentelekyhez kötődő rendszernek a komponenseit tárta föl. Nyomatékosította, hogy a vajdasági magyar író első számú feladata az, hogy „népünket, környezetünket” fejezze ki, épp ezért a szélesebb körű tájékozódást fel kell áldoznia a szűkebbért. „Széles nemzeti horizontok helyett regionalitást!” – mondta ki már-már ellentmondást nem tűrő hangon a jelmondatot, amely mögött egyfelől az a felismerés húzódott

meg, hogy „még mindig nem találtuk meg önmagunkat”, még „mindig tele vagyunk hazugságokkal, ‘kultúrfölénnyel’, csalfa ábrándokkal, mellet döntgető, de suba alá bújó szájas magyarkodással”, másfelől pedig az a sarkított föltevés, hogy íróinknak mindent a népből kell meríteniük, és mindent a népért kell tenniük, „mert a nép kultúránk őrizője, nem pedig a világpolgár”. A vajdasági jelleg, a népi tudat jelentőségének efféle kizárólagosítása vitte el aztán annak megállapításáig, hogy a *Vojvođanski zbornik* „mozgalma közelebb van hozzánk, mint bármilyen anyaországi mozgalom, ha nem is magyar, de vajdasági”.⁹

Nem nehéz belátni, hogy Herceg János eszmélkedésében ugyanaz a folyamat játszódott le, mint a Szentelekyében tíz esztendővel korábban. Akár Szenteleky, ő is a tagadás pozíciójából jutott el a föltétlen vállalás pozíciójáig, miközben az irodalmi, esztétikai kritériumokon nála is felülkerekedtek a kisebbségmentő „közösségi” célok. A fordulat, éppen mert úgyszintén szélső pontokat ért el, elegendő helyzeti energiát halmozott fel Herceg Jánosban ahhoz, hogy a következő néhány évben, főként a háborús időkben, irodalmunk élére álljon, s a Szenteleky-kultusz ápolásának jegyében fejtsse ki tevékenységét. Minthogy alapvető feladatának érezte, hogy a vajdaságiság Szentelekytől származó, mindinkább fakuló eszméjét, „amelytől magyarságunk öntudatosságát kapta, régi fényében” felmutassa¹⁰, magát a kultuszt teljes mértékben érintetlenül hagyta. Cikkeiben, esszéiben ismételten a Szenteleky-örökségre mutatott, nemegyszer időszerűsítve annak egy-egy helyét, anélkül azonban, hogy az elmélyültebb elemzés eszközeivel megkísérelte volna újraértelmezni mesterét. A kultusznak ez a második hulláma mindennek ellenére eredményeket is hozott. A harmadszor is megalakult Szenteleky Társaság tízéves késéssel kiadta Szenteleky „irodalmi leveleinek” vaskos kötetét, maga Herceg János pedig 1944-ben, csaknem az utolsó pillanatban sajtó alá rendezte válogatott műveinek hat kötetét. Végre megteremtődtek tehát a feltételek ahhoz, hogy Szenteleky munkásságával irodalmunk szembenézzon, a háború vége azonban a Szenteleky iránti érdeklődést a kultusszal együtt tartósan háttérbe szorította.

A negyvenes évek második felében baloldali értelmiségünkön sohasem tapasztalt mámor vett erőt. Nemcsak a félelem és rettegés évei múltak el végre, hanem általános jólétet és az élet humanizálását ígérőn győzött az annyszor megálmodott szocialista forradalom is. Az, hogy a színre lépett hatalom bűnök sorára alapozta a jövőt, szinte senkit sem érdekelt. Az 1944-es véres őszi, a bajuszzsaggató beszolgáltatás, a porig alázó államosítás eseményei nem válhattak lelkiismereti tényné, hisz odakinn a vak optimizmus munkadalának ütemére megállás nélkül csattogott a csákány. Vezércikkek unalmát árasztva versek és novellák tucatjai hirdették, hogy beton alapon épül a jövő, gyárak dalolnak, és a sötét múlt denevérárnnyait örök időkre el-

osztatja a munkás jelen. Akárha versenyre keltek volna egymással, hogy ki tud közülük derűsebben és öblösebben szólni az új rendszer áldásairól, nap-számban dolgozó íróink felajzottan ünnepelték Tito vonatát, Sztalin seregét és a boldogító ötéves tervet. Ilyen körülmények között Szenteleky műve természetesen tabutémának számított, amelyről nemcsak nem illett, nem is lehetett beszélni. A jég csak 1950-ben, a heves vitákat kiváltó „áprilisi Híd” évében tört meg, amikor két háború közötti baloldali irodalmunk ismert képviselője, Lőrinc Péter hosszabb dolgozatot tett közzé a „vajdasági Kazinczy” levelezéséről.¹¹ Mivel a párt és a hatalom ekkor még mindig messze-menően támogatta a szocialista realizmust, azt gondolhatnánk, hogy Lőrinc Péter egyedüli célja Szenteleky ideológiai elmarasztalása volt. Erről azonban szó sincs. Írása elején leszögezte, hogy Szenteleky működése „feltétlenül nagy figyelmet érdemel”, „különösen a húszas évek végén és a harmincas évek elején, amikor igyekezett az akkori vajdasági irodalom útját egyengetni, irányát megszabni”, sőt készséggel elismerte azt is, hogy a jelzett időszakban a Szenteleky által irányított „irodalmi szektor volt valószínűleg a legértékesebb, legszínvonalasabb”. Az írás záradékában pedig, úgyszintén elismerően, nyomatékosan kiemelte, hogy Szenteleky „nagybetegen is, mindhaláláig élén volt egy irodalmi mozgalomnak, és leküzdvé viszolygását is, utolsó leheletig ott állott” a vajdasági vártán. Ezen a kereten belül azonban, s ez nagyon érthető, Lőrinc Péter számos marxista ellenvetést fogalmazott meg. Rámutatott, hogy Szentelekyék „kispolgári csoportja” nem képviselhette a haladás ügyét, mert nem ismerte föl a munkásosztállyal kötendő szövetség jelentőségét; hogy Szenteleky „helyi szelleme” teljes mértékben célt tévesztett, mert a kisebbségi kérdést a marxista nemzetköziség figyelembevétele nélkül vetette föl; hogy a népre hivatkozó Szenteleky valójában maga sem tudta: az intelligenciára vagy a zsellérek tömegére gondol-e? Az efféle ideológiai minősítések természetesen ma már éppannyira érdektelenek, akár Lőrinc Péternek az az irodalmunk történetében páratlan eljárása, amellyel a Szenteleky nevet kiszigerelte. Minthogy megítélése szerint Szenteleky nem volt dzscentri, a nevet minden további nélkül megfosztotta az y-től, s végig i-vel írta.

A dolgozat ennek ellenére több olyan megállapítást is tartalmaz, amely mindennemű ideológiai előítélet nélkül mutat rá Szenteleky szervező munkájának ellentmondásosságára. Idézetek sokaságával bizonyítja, hogy Szenteleky „komolyan, alaposan belenyúl az írók életébe, alkotói módszerébe”. Kiemeli, hogy Szenteleky „nem híve a komoly kritikának”, mert megítélése szerint a kisebbségi lét adottságai között a „kritikus feladata nem lehet ítéletmondás, hanem egyedül az író vagy írás értékeinek nyugodt, objektív megállapítása”. Épp ezért ha kritikai cikk, „figyelő” vagy ismertetés írására kéri föl író társait, rendszerint „azonnal mellékeli a szempontokat is”. Emel-

lett Lőrinc Péter arra is fölhívja a figyelmet, hogy Szenteleky többször a „diplomácia édeskés ostyájába” rejti mondandóját, vagy ha nem, hát „szembe megdicséri az író, akit aztán a háta mögött, másnak szóló levélben, komoly bírálatnak vet alá”.

Ezek az irodalmunk történetében először elhangzó kritikai észrevételek már 1950-ben valószínűvé tették, hogy a Szenteleky-kultusz régi, csaknem szakrális tartalma soha többé nem éledhet meg. S csakugyan, miután szellemi életünk lassanként megszabadult a közvetlen politikai irányítás béklyóitól, irodalmunk pedig mindinkább megoszlott, a hatvanas évektől kezdődően, elsősorban Bori Imre kutatómunkájának eredményeképpen, egyre több fény esett Szenteleky művére, később Juhász Erzsébet megírta a szelíden ironizáló *Műkedvelőket*, a Magyar Tanszék pedig Szenteleky-konferenciát rendezett. Ugyanakkor azonban olyan tanulmányok is születtek, amelyek alapjaiban kérdőjelezték meg Szenteleky munkásságát. Egyesek „szánni való irodalmi Vezér”-nek láttatták, akinek „magyar-centrikus szemellenzők”-től meghatározott programja végül is óhatatlanul „vicinális irodalmat” eredményezett.¹² Mások, végsőkéig feszítve a húrt, „irodalmi diktátor”-nak nevezték, akit a „vezérséghez való beteges ragaszkodás” fűtött¹³, következésképpen szerkesztői munkája kapcsán az önfeláldozás fogalma föl sem merülhet.¹⁴ Az elmúlt évtizedek során tehát olyan összkép alakult ki Szentelekyről, amely a maga diszharmonikusságával kizárja művének egyoldalú, föltétlen ünneplését. Épp ezért a Szenteleky-kultusz bő három évtizede tartó harmadik hulláma már nem annyira irodalmi, hanem inkább művelődéstörténeti karakterű. Ennek szükségszerűségét Herceg János egészen korán, már 1963-ban belátta: „Legyünk őszinték: a jugoszláviai magyar próza messze meghaladta Szenteleky Kornél regényeinek és novelláinak értékét. Az esszében is kifinomultak az elemzés és megvilágítás eszközei, tehát sem művészi, sem kritikai szempontból nem lehet példa ma már Szenteleky.” Majd ehhez nyomban hozzáfűzte a témánk szempontjából oly fontos sorokat: „A szerepével mutat példát, azzal, ahogyan hinni tudott abban, amit vállalt: hinni a magyar írás nélkülözhetetlenségében ezen a vidéken, hinni azokban a fiatalokban, akikben éppen csak megcsillant valahonnan egészen mélyről a tehetség sápadt fénye, s hinni a lehetetlenben is, hogy itt majd olyan irodalom virágzik ki, amely hitelességével, művészi erejével megállja a helyét nagyobb szellemi közösségekben is.”¹⁵

Amikor íróink újabban Szenteleky halálának évfordulóján és az őszi Szenteleky Napokon ismét össze-összegyűlnek, kimondatlanul is ez előtt a hit előtt tisztelegnek, miközben az irodalmi hagyománytörténés, akár eddig is, halad tovább a maga kiszámíthatatlan útján.

Jegyzetek

- 1 A történelekről Fenyves Ferenc számol be *A vajdasági magyar irodalom önéletrajzában*, amely a *Bácsmegyei Napló Vagyunk!* című, 1928-ban megjelent irodalmi almanachjának „előszóféle”-je. Később *Az apostol születése* című megemlékezésében (Kalangya, 1933. 10. 617. l.) Dettre János is kitér az esetre: „Alkalom szüli a tolvajt – s a mettőr zaklató sürgetése közben kirángattam a régi folyóiratok közül A Hétnek páréves kötetét, s abban lapozva: egy frissen, európai szemlélettel s nagy kultúrázottsággal megírt cikkekre találtam. A cikk megjelent, s harmadnap megjelent a sziváci községi orvos levele is: Ha már hozzájárulása nélkül közöltük egy A Hétben megjelent régi cikkét, legalább – nem a pénz, hanem az írói munka tisztessége és megbecsülése végett – küldjünk el neki negyven koronát.”
- 2 Itt természetesen a *Levél D. J. barátomhoz a „vajdasági irodalom”-ról* című nyílt levélre gondolok, amely a *Bácsmegyei Napló* 1927. január 30-ai számában jelent meg először, azóta pedig több kiadvány is közölte.
- 3 *Az utolsó pillanat lenyomata: a halotti maszk*. In: *Kegyelet és irodalom. Kultusz történeti tanulmányok*. Bp., A Petőfi Irodalmi Múzeum Könyvei 7., 1997. 93. l.
- 4 Az esettel *Irodalmunk és a Kalangya* című könyvemben foglalkoztam körültekintőbben. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1984. 22. l.
- 5 Gerold László: *Jugoszláviai magyar irodalmi lexikon (1918–2000)*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 2001. 244. l.
- 6 *Emlékezés Szentelekyre*. In: Herceg János: *Összegyűjtött esszék, tanulmányok I.* Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1999. 428. l.
- 7 Ezt a metaforát Herceg majd jóval később, *Ég és föld* (1959) című regényében alkalmazza.
- 8 *Cél és vallomás*. In: *Összegyűjtött esszék, tanulmányok I.* I. m.: 71. l.
- 9 A fentebbi nézeteket is a *Cél és vallomásban* hangoztatja.
- 10 *A hűség jegyében*. In: *Összegyűjtött esszék, tanulmányok I.* I. m.: 236. l.
- 11 *Két part között*. *Híd*, 1950. 8-9. 605-614. l.
- 12 Bosnyák István: *Harmadik megálló: Írás a Vajdaságban, avagy széljegyzetek a „vajdasági irodalom” margójára, fél évvel az Új Symposion indulása előtt*. In: *Szóakció I.* Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1980. 44-77. l.
- 13 Vajda Gábor: *Kázmér Ernő*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1980. 129., 130. l.
- 14 Vajda Gábor: *A magyar irodalom a Délvidéken Trianontól napjainkig*. Bp., Bereményi Könyvkiadó, 1995. 65. l. – Érdemes lenne vizsgálat tárgyává tenni, hogy az efféle szélsőséges nézeteket mennyiben indukálta a Szenteleky-kultusz. Ennél is izgalmasabb lehetne azonban fényt deríteni arra, hogy az eltelt néhány évtizedben, a Szenteleky-opus vizsgálata során, irodalmárainkra mennyiben hatott fékezőleg a kultusz.
- 15 *Az ugartörő példája*. In: *Összegyűjtött esszék, tanulmányok II.* Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2001. 299. l.

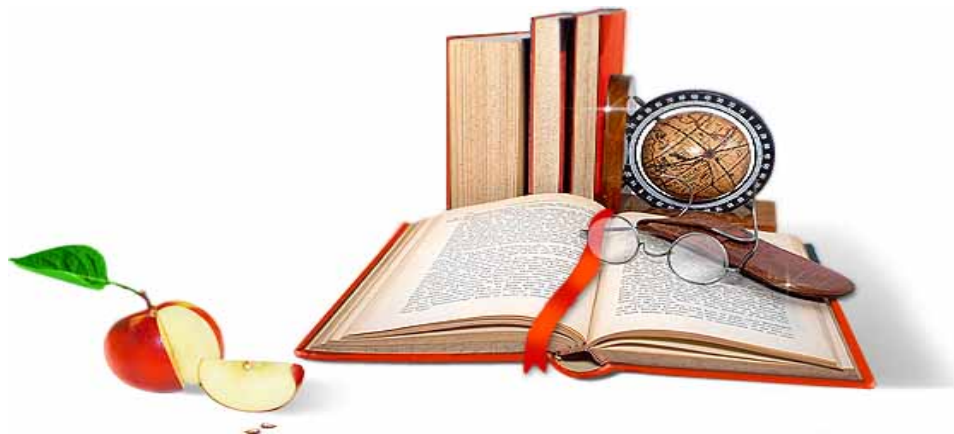
THE PHENOMENON OF THE SZENTELEKY CULT

Literary history considers Kornél Szenteleky (1893-1933) the founder of Hungarian literature in Vojvodina (Vajdaság). The cult surrounding his person and work can be divided into three phases. The first one began immediately after his death, when, according to the rules of cult creation, he was

made into a martyr, almost a saint in the public mind. The second phase started in the late 1930s, when János Herceg, who had recently returned from Budapest, focused on the Szenteleky-heritage in a series of articles and essays, but without attempting to re-interpret his master using the tools of detailed analysis. The third phase began well after World War II, in the 1970s, and was not as much literary as cultural historic in character.

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RAD.

**RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI
MATERIJALI.**

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

WWW.MATURSKI.NET

WWW.SEMINARSKIRAD.INFO

WWW.MATURSKI.ORG

WWW.ESSAYSX.COM

WWW.FACEBOOK.COM/DIPLOMSKIRADOVI

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA MATURSKIRADOVI.NET@GMAIL.COM